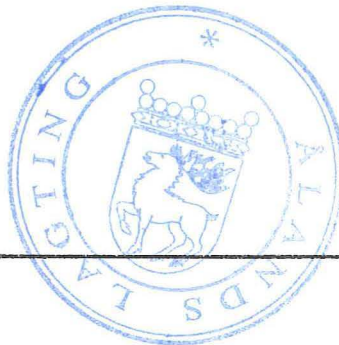

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE

Godkännande av vissa bestämmelser i Amsterdamfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättande av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem

1997-98

nr 5

LU nr 20

RP nr 13

M nr 4

M nr 2

1995-96

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Amsterdamfördragets inverkan på behörighetsfördelningen

Som lagutskottet konstaterat aktualiserar Amsterdamfördraget frågan om EU-medlemskapets påverkan på behörighetsfördelningen mellan Åland och riket. Frågan om laxfiskekvoter har diskuterats och behörighetsproblemet har fått förnyad aktualitet genom högsta domstolens utlåtande om landskapslagen om naturvård. Utskottet hänvisar i detta sammanhang till att Finland och EU accepterade en särställning för Åland i samband med anslutningsfördraget genom det s.k. Ålandsprotokollet. I inledningen av protokoll 2 om Åland anges att Åland åtnjuter en speciell status enligt internationell rätt: "Med hänsyn till Ålands särställning enligt folkrätten skall de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen omfatta Åland med följande undantag:". Därutöver har EU godtagit en ensidig förklaring från Finland enligt vilken: "Finlands regering erinrar om att Ålands självstyrelse är konstitutionellt garanterad dess invånare i Finlands konstitution och i finländsk lagstiftning beträffande självstyrelsen på basis av Internationell Rätt i enlighet med Nationernas Förbunds råds resolutioner av den 24 juni 1921 samt att Åland är föremål för hävdvunnen status enligt Internationell Rätt.

Amsterdamfördraget hänvisar till att samma protokoll skall utgöra grunden för Ålands ställning i EU. Denna speciella status borde enligt utskottets mening vara en tillräcklig grund för att gemenskaps- och riksförfattningar skall utgå från att det finns en uppdelning av lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten mellan Åland och riket. Utskottet förutsätter därför att berörda riksmyndigheter vidtar nödvändiga åtgärder för att tillse att fördelningen av lagstiftnings- eller förvaltningsbehörigheten mellan Åland och riket inte förändras genom författningar som utfärdas på gemenskaps- eller riksnivå.

Behandlingsordningen

Utskottet noterar att viss beslutanderätt överläts till EU genom att samarbetsområden som har nära samband med den fria rörligheten samt ordning och säkerhet flyttas från mellanstatligt till överstatligt samarbete. Detta sker i och med att det s.k. Schengenregelverket blir en del av gemenskapskompetensen. Denna omständighet kan enligt utskottet anses innebära en sådan inskränkning av lagtingets lagstiftningsrätt som strider mot självstyrelselagen och som därför förutsätter att lagtingets beslut skall fattas med kvalificerad majoritet.

Också på andra områden kan Amsterdamfördraget enligt utskottets uppfattning leda till att beslut fattas som står i strid med självstyrelselagen. På grund av fördraget kan rådet ges nya befogenheter bl. a. i fråga om hälso- och miljövard med ökad behörighet för gemenskapen på bekostnad av självstyrelsen.

Utskottet anser att fråga är om ett i 59 § 1 mom. självstyrelselagen avsett ärende, där lagtingets beslut skall fattas i den ordning 69 § 1 mom. självstyrelselagen förutsätter.

Utskottet har gjort vissa smärre redaktionella ändringar i lagutskottets förslag till klämmor men i övrigt godkänt lagutskottets förslag.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 18 juni 1998 inbegärt stora utskottets yttrande i ärendet.

I ärendets avgörande behandling har deltagit vice ordföranden Sjöstrand, ledamöterna Ronald Boman, Mattsson, Pehrsson, Sjölund och Sundback samt ersättarna Bengtz, Eklöv och Jansson.

Ledamoten Sundback har fogat en reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet, som anser att lagtingets beslut skall fattas i den ordning 69 § 1 mom. självstyrelselagen förutsätter,

att Lagtinget ger sitt bifall till att lagen träder i kraft i landskapet Åland till de delar fördraget faller inom landskapets behörighet under förutsättning,

att författningar som utfärdas på gemenskaps- eller riksnivå, av myndigheter i landet inte kommer att tillämpas så att förändringar sker i relationen mellan rikets och landskapets lagstiftnings- respektive förvaltningskompetens i jämförelse med den situation som rådde innan detta bifall gavs.

Utskottet föreslår vidare

att Lagtinget, såsom vid sitt bifall till lagen om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, förutsätter att Ålands folk tillerkänns rätt att välja en egen parlamentsledamot för att tillgodose det självstyrda Ålands politiska inflytande i Europaparlamentet samt

att Lagtinget antecknar sig landskapsstyrelsens meddelanden nr 2/1995-96 och nr 4/1997-98 till kännedom.

Mariehamn den 26 juni 1998

Viceordförande

Leo Sjöstrand

Sekreterare

Pehr Karlström

RESERVATION

I enlighet med självstyrelselagen och vedertagen praxis föreslår jag att stora utskottes betänkande får följande klämmor.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget ger sitt bifall till att lagen träder i kraft i landskapet Åland till de delar fördraget faller inom landskapets behörighet

Utskottet föreslår vidare

att Lagtinget, då det ger sitt bifall, förutsätter att författningar som utfärdas på gemenskaps- eller riksnivå av myndigheter i landet inte tillämpas så att förändringar sker i relationen mellan rikets och landskapets lagstiftnings- respektive förvaltningskompetens enligt bestämmelserna i självstyrelselagen.

att Lagtinget, såsom vid sitt bifall till lagen om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, förutsätter att Ålands folk tillerkänns rätt att välja en egen parlamentsledamot för att tillgodose det självstyrda Ålands politiska inflytande i Europa-parlamentet samt

att Lagtinget antecknar landskapsstyrelsens meddelande nr 2/1995-96 och nr 4/1997-98 till kännedom.

Lagtinget har i detta ärende att antingen ge eller avstå från att ge sitt bifall till den författning genom vilka bestämmelserna i Amsterdamfördraget sätts i kraft. Att som majoriteten föreslår villkora bifallet har inte någon som helst juridiskt bindande verkan. I tilläggsklämmor är det möjligt att lagtinget uttrycker sina politiska förväntningar i fråga om fördragets framtida konsekvenser. Varken behörighetsaspekterna eller parlamentsplatsen har något specifikt att göra med ratificeringen av Amsterdamfördraget. Dessa frågor är viktiga angelägenheter som bör och endast kan lösas genom politiska överenskommelser med landets regering. Båda frågorna är redan på landskapsstyrelsens agenda. Lagtingets viljeyttringar utgör ett starkt stöd för landskapsstyrelsen att med ökad kraft i samarbete med regeringen finna hållbara lösningar på dessa ur självstyrelsepolitisk synvinkel ytterst legitima krav.

I fråga om behandlingsordningen anser undertecknad att Amsterdamfördraget inte medför inskränkningar i lagtingets lagstiftningsrätt och att beslut skall fattas enligt självstyrelselagens 59 § 2 mom.

Mariehamn den 29 juni 1998

Barbro Sundback